

ಪ್ರ

ಮೋಹ ಅಥವಾ ಸ್ವಮೋಹಿ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಬಹಳಷ್ಟು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸುತ್ತಿರುತ್ತೇವೆ. ಬಹುತೇಕ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಅತಿಯಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುವವರು ತಮ್ಮನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಯಾರನ್ನೂ ಒಪ್ಪದಿರುವವರನ್ನು ಕುರಿತು ಈ ಮಾತು ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ವವಿಚಾರಗಳ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದಲೇ ಮಂದಾಗುವ ಸಮರ್ಥನೆಗಳು ಒಪ್ಪುವಂತದ್ದು. ಆದರೆ, ತನ್ನ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಮಾತೇ ಸರಿ, ಅದೇ ಅಂತಿಮ ಎನ್ನುವ ನಿಲುವು ಆತ್ಮರತಿಯಾಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಇಂತಹವರು ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಬೇರೆಯವರ ಒಳ್ಳೆಯ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸ್ವಮೋಹಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ಎಷ್ಟೋ ಬಾರಿ ತನ್ನನ್ನು ನಂಬಿಸುವ, ಇತರರನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸುವ ಹಠಗಳಲ್ಲಿಯೇ ದುರಂತಕ್ಕೆ ಈಡಾಗುವ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ನಾವು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಬಣ್ಣ, ಆಕಾರ, ರೂಪದಲ್ಲಿ ಚೆಂದ ಕಾಣುವವರು ಈ ಸ್ವಮೋಹವೆಂಬ ಮಾಯಾಜಿಂಕೆಯ ಆಕರ್ಷಣೆಗೆ ಸಿಲುಕಿಕೊಂಡರೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬಾರದಷ್ಟು ದೂರ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಭ್ರಮೆ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತವಗಳ ನಡುವಿನ ತೆಳುಪರದೆ ಅಳಿಸಿ ಹೋದದ್ದರ ಅರಿವು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ ಗೊಂದಲ ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ.

ಗ್ರೀಕರ ಪುರಾಣ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಸ್ವಮೋಹಿಯೊಬ್ಬನ ಸುಂದರ ಕಥೆ ಜನಜನಿತವಾದದ್ದಾಗಿದೆ. ನಾರ್ಸಿಸಸ್ ಎಂಬ ಸುಂದರ ಪುರುಷನೊಬ್ಬನ ಕಥೆ 'ಸ್ವಮೋಹಿ' ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆ. ನಾರ್ಸಿಸಸ್, ಸೆಸಿಫಸ್ ಎಂಬ ನದೀವತೆಯ ಮಗ. ಅವನು ಎಷ್ಟು ಸುಂದರಾಂಗನೆಂದರೆ ಹೆಂಗಸರು ಅವನನ್ನು ಹುಚ್ಚರಂತೆ ಮೋಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೆಂಗಸರಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಹಲವು ಗಂಡಸರು ಕೂಡ ಅವನ ಮೋಹಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದುಂಟು. ನಿರಾಶೆಯನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ಅವನ ಮೋಹದಿಂದಲೇ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡವರೂ ಸಹ ಆ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿದ್ದರು. ಆದರೆ ನಾರ್ಸಿಸಸ್ ಯಾರನ್ನೂ ಒಲಿಯದೆ, ಮೋಹಿಸದೆ ತನ್ನ ಪಾಡಿಗೆ ತಾನು ಇದ್ದು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ.

ನಾರ್ಸಿಸಸ್ ಜತೆಗೂಡಿಯೇ ಬರುವ ಇನ್ನೊಂದು ಕಥೆ ಎಕೋ ಎಂಬ ಪರಮಸುಂದರಿಯದು. ಸ್ಯೂಸ್‌ನ ಮಡದಿ ಹೀರಾದೇವಿಯು ಪರಿವಾರದಲ್ಲಿದ್ದ ಈ

ಕನ್ನಡಿಯೆಂಬ ರೂಪಕ

ಎಕೋ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹಾಡುವುದರ ಜೊತೆ ಕೆಳುಗರನ್ನು ಮರುಳು ಮಾಡುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹರಟುವವಳೂ ಆಗಿದ್ದಳು. ಗ್ರೀಕ್ ಪುರಾಣ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವಂತೆ ಸ್ಯೂಸ್ ಪ್ರಣಯ ಲೀಲೆಗಳು ಅಗಾಧವಾದವು. ದೇವತೆಗಳ, ಮನುಷ್ಯರ ಪ್ರಣಯದಿಂದ ಅವನ ಸಂತಾನ ಅಪಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ಯೂಸ್ ಪ್ರಣಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಾಗ ಎಕೋ, ಹೀರಾದೇವಿ ಮೈಮರೆಯುವಂತೆ ಹಾಡುವ, ಹರಟುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಈ ಮೋಸ ತಿಳಿದು ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದ ಹೀರಾ, ಎಕೋಗೆ ಅವಳ ವಾಕ್ಯತುರ್ಯ ಹಾಳಾಗಲೆಂದು ಶಪಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅಂದಿನಿಂದ ಅವಳ ಹಾಡು ಹರಟೆಗಳು ನಿಂತುಹೋದವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯವರು ಆಡಿದ ಮಾತಿನ ಕೊನೆಯ ಶಬ್ದವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಉಚ್ಚರಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾಳೆ.

ಈ ಎಕೋ ಮುಂದೊಂದು ದಿನ ನಾರ್ಸಿಸಸ್‌ನನ್ನು ಕಂಡು ಮೋಹಿತಳಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಅವನನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಅರಿಯದಂತೆ ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಕೊನೆಗೆ ಅವನ ಎದುರು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಳಾಗಿ ತನ್ನ ತುಂಡು ತುಂಡು ಮಾತುಗಳಿಂದಲೇ ಪ್ರೇಮಿಸುವಂತೆ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ನಾರ್ಸಿಸಸ್‌ನ ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದ ನೊಂದು ಗುಹೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಸೊರಗಿ ಸೊರಗಿ ಪ್ರಾಣ ಬಿಡುತ್ತಾಳೆ. ಈಗಲೂ ಅಲ್ಲಿನ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಗುಹೆಗಳ ಎದುರು ನಿಂತು ಕೂಗಿದರೆ ಆ ಕೂಗಿನ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಜನ ನಂಬಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ನಾರ್ಸಿಸಸ್‌ನಿಂದ ತಿರಸ್ಕೃತಳಾದ ಎಕೋ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಯ ಮರು ರೂಪವಾಗಿ ಉಳಿದು ಹೋಗಿದ್ದಾಳೆ. ಎಕೋನ ಹಾಗೆಯೇ ನಾರ್ಸಿಸಸ್‌ನನ್ನು ಮೋಹಿಸಿ ನಿರಾಶೆಹೊಂದಿದ ಹೆಣ್ಣೊಬ್ಬಳ ಶಾಪ ಅವನನ್ನು ಮೋಹದ ಮಂಜಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ಜೀವ ಬಿಡುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ನಾರ್ಸಿಸಸ್ ಜನನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜ್ಯೋತಿಷಿಯೊಬ್ಬ 'ನಾರ್ಸಿಸಸ್ ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಕಾಣದಿದ್ದರೆ ದೀರ್ಘಾಯುಷಿ, ಕಂಡ ತಕ್ಷಣವೇ ಆತನ ಸಾವು' ಎಂದಿರುತ್ತಾನೆ. ಅದರ ಅರಿವಿಲ್ಲದೆ ನಾರ್ಸಿಸಸ್ ಒಂದು ದಿನ ತಿಳಿಗೊಳದ

ನಿರ್ಜನ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಗಾಳಿ ಬೀಸದ, ತರಂಗಗಳಿಲ್ಲದ ಶುಭ್ರಗೊಳದಲ್ಲಿ ನಾರ್ಸಿಸಸ್‌ನ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ ಮೂಡುತ್ತದೆ. ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಸುಂದರವಾದ ಆಕೃತಿಯನ್ನು ಅವನು ಕಾಣುತ್ತಾನೆ. ಆಕರ್ಷಿತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಒಂದೇ ಸಮನೆ ನೋಡ ತೊಡಗುತ್ತಾನೆ. ನೋಡಿದಷ್ಟು ಮೋಹ ಉಕ್ಕುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೋಗುವ ಯೋಚನೆಯೇ ಮರೆತು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಏಕಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ನಿಟ್ಟಿಸುತ್ತಾನೆ. ಬಿಂಬವನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಕೈಚಾಚುತ್ತಾನೆ. ಮುತ್ತಿಡಲು ಬಯಸುತ್ತಾನೆ. ಕ್ರಮೇಣ ಊಟ ತಿಂಡಿಗಳ ಚಿಂತನೆಯೂ ಮರೆತು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರೇಮ ಉನ್ಮಾದವಾಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಣಯೋನ್ಮಾದದಲ್ಲಿ ಮೈಮರೆತು ಮುಂದೊಂದು ದಿನ ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರಾಣ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಸತ್ತ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಸುಂದರವಾದ ಹೂವೊಂದು ಅರಳುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ನಾರ್ಸಿಸಸ್ ಪುಷ್ಪವೆಂದು ಜನ ಮುಂದೆ ಹೆಸರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ನಾರ್ಸಿಸಮ್ ಎಂಬ ಸ್ವಮೋಹದ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಯಿತು. ಸ್ವಮೋಹವೆಂದು ಅರಿಯದೆಯೇ ಪ್ರಾಣತೆತ್ತು ಒಂದು ರೂಪಕವಾಗಿಯೇ ಅವನು ಉಳಿದು ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪಶು ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಿ ತಿನ್ನುವ ಸಿಂಹಕ್ಕೆ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸಲು ಮೊಲವೊಂದು ಕೊಳಕ್ಕೆ ಕರೆತರುತ್ತದೆ. ಕೊಳದಲ್ಲಿ ನಿನಗಿಂತಲೂ ಬಲಾಡ್ಯನಿದ್ದಾನೆ ನೋಡು ಎಂದು ಮೊಲವೆಂದಾಗ ಬುದ್ಧಿಬಲವಿಲ್ಲದ ಸಿಂಹ ತನ್ನ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವನ್ನೇ ತನ್ನ ಶತ್ರುವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಕೊಳದಲ್ಲಿ ಜಿಗಿದು ಪ್ರಾಣ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿರುವ ಚಂದ್ರ ಬೇಕೆಂದು ಬಾಲಕನಾದ ರಾಮ ಅತ್ತಾಗ ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿರುವ ಚಂದ್ರನನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಸಮಾಧಾನಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂದಿಗೂ ರಂಗಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ 'ಕನ್ನಡಿಯೊಳಗಿನ ಬಿಂಬ'ವನ್ನು ಮೈ ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸಿನ ದ್ವಂದ್ವಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾಲದಿಂದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ರೂಪಕಗಳನ್ನು ಅರ್ಥೈಸುವ ಕ್ರಮ ಬದಲಾಗಬಹುದು. ಆದರೆ ರೂಪಕಗಳು ಮಾತ್ರ ಅವೇ ಆಗಿವೆ. ಆಕಾಶದಲ್ಲಿನ ಚಂದ್ರನನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಬಾರದೆಂಬುದು ನಿಷ್ಕೂರ ಸತ್ಯವಾಗಿದೆ.

■ ಅಮೃತಮತಿ

ಮಾತೇ ಮತ್ತು

- ಹಣವನ್ನು ಸಾಲವಾಗಿ ಪಡೆಯುವವರು ಹಣದ ಜೊತೆಗೆ ಸಂಕಟವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. —ಕೇನಾಲ್ಡ್ ರೇಗನ್
- ಸೋಲು ಗೆಲುವಿಗೆ ಮೆಟ್ಟಿಲು! ಬಿದ್ದರಲ್ಲವೆ ಮರಳಿ ಏಳುವುದು. ಬೀಳದಿದ್ದವನು ಎಂದೂ ಮೇಲೆದ್ದವನಲ್ಲ. —ಕುವೆಂಪು
- ಸೋಲನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲು ಹಿಂಜರಿಯುವುದು ಬೇಡ. ಅದರಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುವುದು ಬೆಟ್ಟದಷ್ಟಿದೆ. —ಲೆನಿನ್

- ಕುದಿಯುವ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಖ ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಕುದಿಯುವ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಿತ ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. —ಪ್ರೇಮಚಂದ್
- ಒಬ್ಬರು ಇನ್ನೊಬ್ಬರನ್ನು ತಿಂದು ಬದುಕಬಾರದು, ತಿಳಿದು ಬದುಕಬೇಕು. —ದ.ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆ
- ದೇಹವು ಕಣ್ಣಿದ್ದಂತೆ, ಆತ್ಮವು ಕಣ್ಣೊಳಗಿನ ದೃಷ್ಟಿ ಇದ್ದಂತೆ. —ವಿ.ಕೆ. ಗೋಕಾಕ್

- ಜೀವನದ ವಿಷಮತೆಯನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಜಾಣತನವಿದೆ. —ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿ
- ತಪ್ಪನ್ನು ತಿದ್ದಿಕೊಳ್ಳುವ ಗುಣ ಕೇವಲ ಬುದ್ಧಿವಂತರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ ಇರುತ್ತದೆ. —ಮಹಾಭಾರತ
- ನಾವು ಒಳ್ಳೆಯ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಒಳ್ಳೆಯ ನಡತೆಯನ್ನು ನೀಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. —ಬೆಂಜಮಿನ್ ಫ್ರಾಂಕ್ಲಿನ್